

Arkusz zawiera informacje prawnie chronione do momentu rozpoczęcia egzaminu.

UZUPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

*miejsce
na naklejkę*

**EGZAMIN MATURALNY
Z GEOGRAFII**

POZIOM PODSTAWOWY

15 MAJA 2019

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 18 stron (zadania 1–29) oraz barwną mapę. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
6. Podczas egzaminu możesz korzystać z linijki, lupy i kalkulatora prostego.
7. Barwną mapę możesz oderwać, ale po zakończeniu pracy włóż ją do arkusza egzaminacyjnego.
8. Na tej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
9. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

**Godzina rozpoczęcia:
9:00**

**Czas pracy:
120 minut**

**Liczba punktów
do uzyskania: 50**

Zadania od 1. do 5. wykonaj na podstawie barwnej mapy szczegółowej fragmentu Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej oraz własnej wiedzy.

Zadanie 1. (1 pkt)

Na południowy zachód od Skał Rzędkowickich (B2) znajduje się wzniesienie Biała Góra.

Podaj długość geograficzną szczytu Biała Góra oraz oblicz wysokość względną między tym szczytem a Zajazdem Turystycznym w Rzędkowicach.

Długość geograficzna:

Wysokość względna:

Zadanie 2. (2 pkt)

Fotografię wykonano ze szczytu Góry Zborów (C2). Strzałką wskazano Kroczyce.

a) Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Fotograf, wykonując zdjęcie, ustawił obiektyw aparatu w kierunku

- A. NE. B. NW. C. SE. D. SW.

b) Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Odległość w linii prostej między miejscem, w którym znajdował się fotograf, a miejscowością zaznaczoną strzałką wynosi około

- A. 0,5 km. B. 3 km. C. 5 km. D. 8 km.

Zadanie 3. (1 pkt)

Oceń, czy poniższe informacje dotyczące obszaru przedstawionego na barwnej mapie szczegółowej są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

1.	Obszar cechuje się dużą gęstością sieci rzecznej.	P	F
2.	Na obszarze występują formy krasu podziemnego i powierzchniowego.	P	F
3.	Na zachód od Skał Rzędkowickich (B2) eksploatowano surowce skalne.	P	F

Zadanie 4. (2 pkt)

Podaj trzy cechy środowiska przyrodniczego rezerwatu Góra Zborów (CD2).

1.
.....
2.
.....
3.
.....

Zadanie 5. (2 pkt)

Turysta wędrował czarnym szlakiem turystycznym od zabytkowego kościoła w Kroczycach (E3) do siedziby Szkoły Wspinaczkowej w Rzędkowicach (B3).

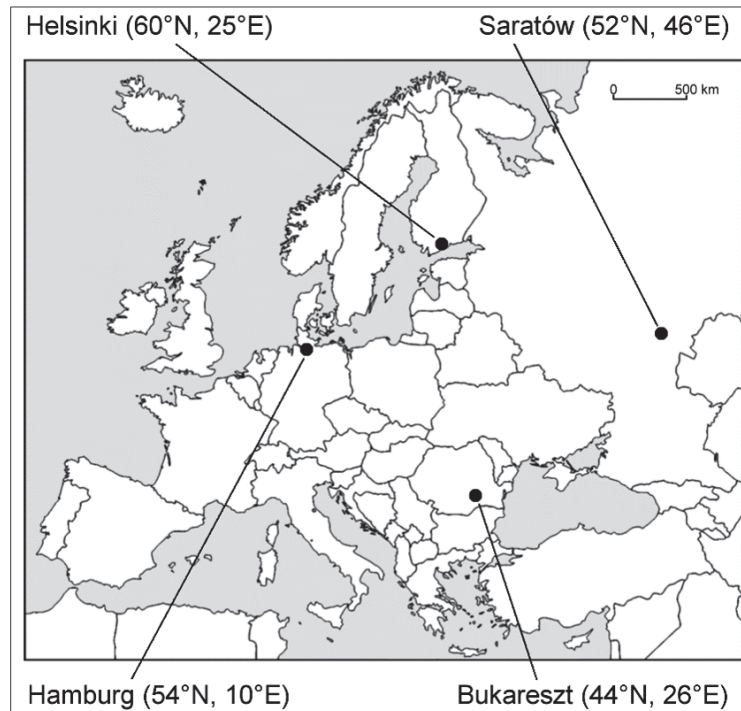
Uzupełnij tabelę. Wpisz po dwa obiekty przyrodnicze, kultury materialnej i infrastruktury turystycznej, które znajdują się na tym odcinku szlaku turystycznego.

Obiekty		
przyrodnicze	kultury materialnej	infrastruktury turystycznej

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	1.	2a)	2b)	3.	4.	5.
	Maks. liczba pkt	1	1	1	1	2	2
	Uzyskana liczba pkt						

Materiał źródłowy do zadań 6–7.

Na mapie politycznej Europy zaznaczono wybrane miasta. Obok nazw miast podano ich współrzędne geograficzne.

Na podstawie: www.d-maps.com

Zadanie 6. (2 pkt)

a) Podaj nazwę miasta, w którym:

- 22 czerwca dzień trwa najdłużej
- 23 września Słońce zachodzi najwcześniej

b) Podaj różnicę czasu słonecznego między Hamburgiem a Helsinkami.

.....

Zadanie 7. (2 pkt)

W tabeli podano wartości średnich wieloletnich miesięcznych temperatur powietrza w styczniu i lipcu w trzech, spośród czterech zaznaczonych na mapie, miastach.

a) Uzupełnij tabelę. Wpisz obok danych klimatycznych nazwy miast, z których one pochodzą.

Nazwa miasta	Średnia temperatura powietrza	
	w styczniu (°C)	w lipcu (°C)
Bukareszt	–2,1	22,4
	–11,4	20,2
	1,3	17,4

Na podstawie: www.klimadiagramme.de

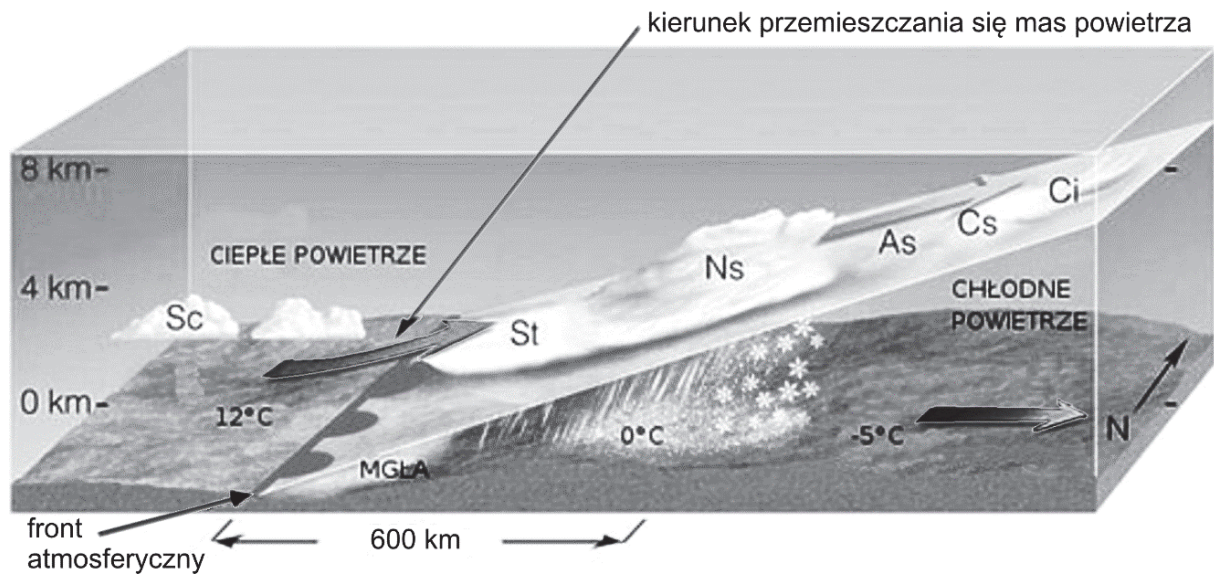
b) Podaj nazwę strefy klimatycznej, w której znajduje się Saratów, oraz nazwę typu klimatu w tym mieście.

Strefa klimatyczna:

Typ klimatu:

Zadanie 8. (2 pkt)

Na rysunku przedstawiono jeden z typów frontów atmosferycznych.

Na podstawie: www.mojapogoda.com

Oceń, czy poniższe informacje są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

1.	Na rysunku przedstawiono front ciepły.	P	F
2.	Burza jest charakterystycznym zjawiskiem dla frontu atmosferycznego, który przedstawiono na rysunku.	P	F
3.	Temperatura powietrza obniży się po przejściu frontu atmosferycznego przedstawionego na rysunku.	P	F
4.	Przejście frontu atmosferycznego przedstawionego na rysunku jest poprzedzone występowaniem chmur pierzastych.	P	F

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	6a)	6b)	7a)	7b)	8.
	Maks. liczba pkt	1	1	1	1	2
	Uzyskana liczba pkt					

Zadanie 9. (1 pkt)

Wyjaśnij, dlaczego najwyższe dobowe amplitudy temperatury powietrza występują na obszarach pustynnych.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 10. (1 pkt)

Na mapie przedstawiono przestrzenny rozkład średniej rocznej temperatury powietrza w Polsce w °C.

Na podstawie: L. Starkel, *Geografia Polski. Środowisko przyrodnicze*, Warszawa 1999.

Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Na przestrzenny rozkład średniej rocznej temperatury powietrza w Polsce największy wpływ mają:

- A. prądy morskie i pokrycie terenu.
- B. odległość od oceanu i wysokość n.p.m.
- C. prądy morskie i szerokość geograficzna.
- D. szerokość geograficzna i pokrycie terenu.

Zadanie 11. (2 pkt)

Na fotografii przedstawiono rodzaj gorącego źródła występującego na Islandii.

Na podstawie: www.wpodrozy24.pl

a) Podaj nazwę rodzaju źródła przedstawionego na fotografii.

.....

b) Oceń, czy poniższe informacje dotyczące źródła przedstawionego na fotografii są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

1.	Woda w źródle ogrzewana jest ciepłem wnętrza Ziemi.	P	F
2.	Woda wypływa na powierzchnię dzięki sile grawitacji.	P	F
3.	Temperatura wody wypływającej ze źródła jest równa średniej rocznej temperaturze powietrza w tym miejscu.	P	F

Zadanie 12. (2 pkt)

Podaj dwa przykłady gospodarczego wykorzystania wód geotermalnych na Islandii.

1.

.....

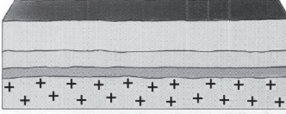
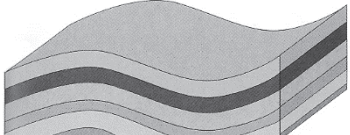
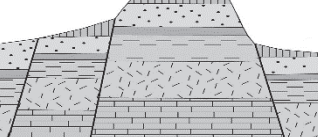
2.

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	9.	10.	11a)	11b)	12.
	Maks. liczba pkt	1	1	1	1	2
	Uzyskana liczba pkt					

Zadanie 13. (2 pkt)

W tabeli zamieszczono schematyczne rysunki podstawowych struktur tektonicznych.

Struktura tektoniczna	Nazwa struktury tektonicznej	Obszar występowania
		
		
		

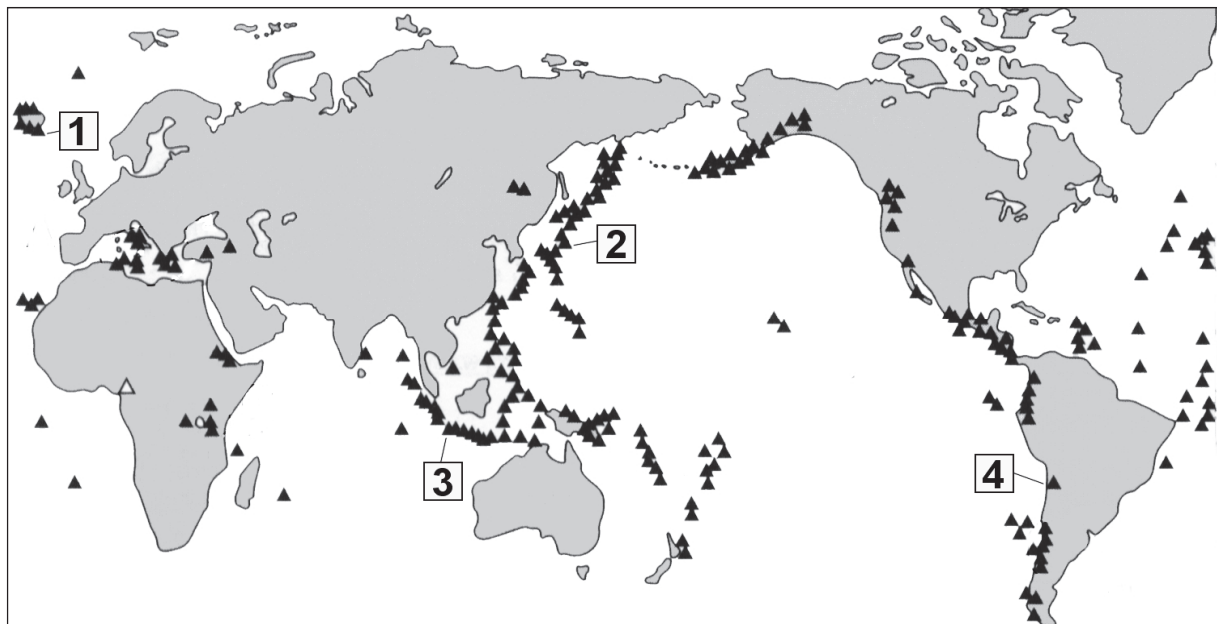
Uzupełnij tabelę. Wpisz obok każdego rysunku nazwę struktury tektonicznej, którą przedstawia, oraz przykład obszaru, dla którego ta struktura jest charakterystyczna. Nazwy struktur tektonicznych oraz obszarów wybierz z podanych poniżej.

Struktura tektoniczna: fałd, monoklina, platforma, zrzęb.

Obszar: Bieszczady, Sudety, Pojezierze Mazurskie, Nizina Śląska.

Zadanie 14. (1 pkt)

Na mapie przedstawiono rozmieszczenie wybranych wulkanów na Ziemi.

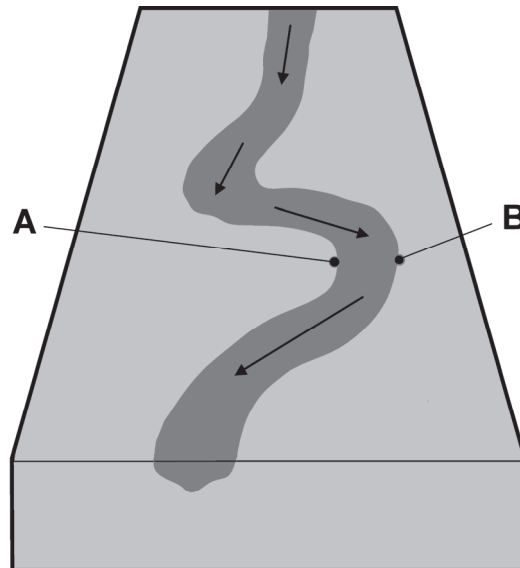
Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Wulkan, który powstał w wyniku rozsuwania się płyt litosfery, oznaczono na mapie numerem

- A. 1. B. 2. C. 3. D. 4.

Zadanie 15. (3 pkt)

Na schematycznym rysunku przedstawiono koryto rzeki na wybranym odcinku w biegu środkowym. Literami A i B oznaczono wybrane miejsca na przeciwległych brzegach koryta rzeki. Te miejsca różnią się wieloma cechami, co jest wynikiem procesów, które wykonuje rzeka.

a) Uzupełnij zdanie. Wpisz właściwe wyrażenia wybrane z podanych w nawiasach.

W miejscu oznaczonym literą A, w porównaniu do miejsca oznaczonego literą B,

- głębokość koryta rzeki jest (*większa / mniejsza*)
- prędkość płynącej wody jest (*większa / mniejsza*)
- brzeg jest (*bardziej / mniej*) nachylony.

b) Opisz procesy rzeźbotwórcze rzeki, których wynikiem są różne cechy brzegu w miejscach A i B.

Brzeg A:

.....

.....

.....

Brzeg B:

.....

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	13.	14.	15a)	15b)
	Maks. liczba pkt	2	1	1	2
	Uzyskana liczba pkt				

Zadanie 16. (2 pkt)

Na fotografiach przedstawiono krajobrazy charakterystyczne dla wybranych parków narodowych Polski położonych wzdłuż granicy państwa.

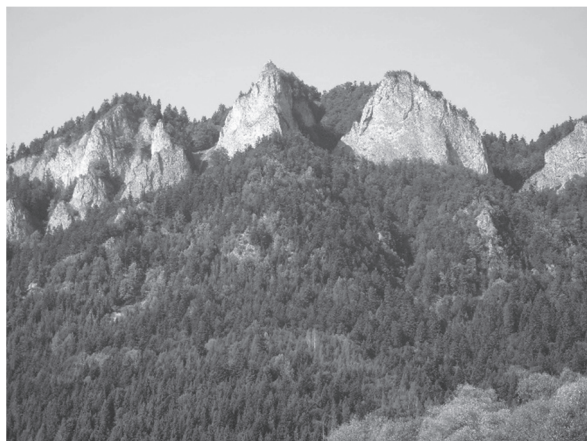
1

2

3

4

Uzupełnij tabelę. Wpisz obok każdej nazwy parku narodowego numer fotografii oraz nazwę państwa, z którym Polska graniczy na odcinku przebiegającym przez obszar tego parku.

Nazwa parku narodowego	Numer fotografii	Nazwa państwa
Gór Stołowych		
Pieniński		
Tatrzański		

Zadanie 17. (2 pkt)

W tabeli podano opisy dwóch typów gleb charakterystycznych dla różnych regionów świata.

Uzupełnij tabelę. Wpisz nazwy typów gleb oraz regionów, dla których te gleby są charakterystyczne. Nazwy typów gleb i regionów dobierz spośród podanych.

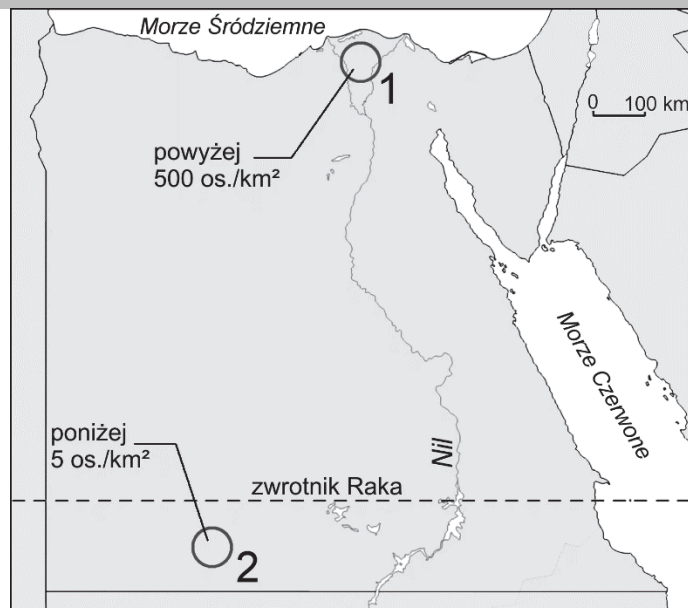
Typy gleb: czarnoziemy, gleby bielcowe, gleby laterytowe, mady rzeczne.

Regiony: Kotlina Konga, Nizina Gangesu, Wyżyna Środkowosyberyjska, Wyżyna Wołyńska.

Opis gleb	Nazwa typu gleb	Nazwa regionu
Gleby o wysokiej żyzności, tworzące się na osadach aluwialnych, występujące we wszystkich strefach klimatycznych, oprócz okołobiegunowej.		
Gleby strefowe, których cechami są obecność poziomego wymywania i niska żyzność, występujące głównie na obszarach porośniętych lasami iglastymi.		

Zadanie 18. (2 pkt)

Na mapie oznaczono numerami 1 i 2 wybrane obszary położone w Egipcie. Jeden z zaznaczonych obszarów charakteryzuje się wysoką, a drugi – niską gęstością zaludnienia.

Na podstawie: www.d-maps.com

Na podstawie mapy i własnej wiedzy podaj trzy cechy środowiska przyrodniczego na obszarze oznaczonym numerem 1 na mapie, które powodują, że jest tam większa gęstość zaludnienia niż na obszarze oznaczonym numerem 2.

1.
2.
3.

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	16.	17.	18.
	Maks. liczba pkt	2	2	2
	Uzyskana liczba pkt			

Materiał źródłowy do zadań 19–21.

W tekście przedstawiono społeczno-gospodarcze zmiany regionalnego rynku pracy w województwie śląskim po roku 2010.

Etap rozwoju demograficznego, w jakim znalazło się województwo śląskie, charakteryzuje się spadkiem liczby ludności, w tym osób w wieku produkcyjnym. Należy zdawać sobie sprawę, że spadek będzie się pogłębiać. Najpóźniej w 2025 r. wyż demograficzny lat 50. XX w. wejdzie w wiek poprodukcyjny. Część osób z tej grupy już przeszła na emeryturę od 2010 roku. Na to nakłada się emigracja, w tym emigracja zagraniczna, obejmująca szczególnie osoby młode.

W najbliższych latach problemem będą zmiany strukturalne w grupie osób w wieku produkcyjnym. Udział najstarszych roczników wzrośnie, co może rzutować na wydajność pracy, dyspozycyjność, możliwość stosowania nowoczesnych technologii. Zasoby pracy, czyli liczba osób w wieku produkcyjnym, będą coraz mniejsze.

Na podstawie: *Społeczno-gospodarcze i przestrzenne kierunki zmian regionalnego oraz lokalnych rynków pracy województwa śląskiego*, Sosnowiec 2013.

Zadanie 19. (1 pkt)

Na podstawie tekstu źródłowego podaj dwie demograficzne przyczyny zmniejszania się liczby osób w wieku produkcyjnym w województwie śląskim.

1.
2.

Zadanie 20. (1 pkt)

Na podstawie tekstu źródłowego zapisz dwa problemy społeczno-ekonomiczne wynikające ze strukturalnych zmian w grupie osób w wieku produkcyjnym w województwie śląskim.

1.
.....
2.
.....

Zadanie 21. (2 pkt)

Zaproponuj dwa rozwiązania problemu zmniejszania się liczby osób w wieku produkcyjnym w województwie śląskim.

1.
.....
.....
2.
.....
.....

Zadanie 22. (1 pkt)

W tabeli przedstawiono wartości współczynnika przyrostu naturalnego oraz współczynnika dzietności kobiet w Polsce w wybranych latach.

Rok	Współczynnik przyrostu naturalnego w ‰	Współczynnik dzietności kobiet
1980	9,6	2,28
1990	4,1	1,99
2000	0,3	1,37
2010	0,9	1,38

Na podstawie: *Rocznik Demograficzny 2012*, Warszawa 2012.

Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Zastępowalność pokoleń była cechą rozwoju demograficznego Polski w

- A. 1980 r. B. 1990 i 2000 r. C. 2000 r. D. 2000 i 2010 r.

Zadanie 23. (2 pkt)

W tabeli przedstawiono informacje dotyczące wybranych cech intensywnej i ekstensywnej gospodarki rolnej na przykładzie Holandii i Kanady.

Wyszczególnienie	Holandia	Kanada
powierzchnia gruntów ornych/1 mieszkańca (w ha)	0,1	1,4
zbiory zbóż (w tys. t)	1701	51301
plony zbóż (w dt/ha)	90,7	36,7
powierzchnia gruntów ornych/1 ciągnik (w ha)	7,4	60,4
zużycie nawozów sztucznych (w kg/ha)	136,4	63,1

Na podstawie: *Rocznik Statystyczny Rolnictwa*, Warszawa 2016.

Na podstawie informacji zawartych w tabeli oraz własnej wiedzy uzupełnij zdanie i podaj dwa przykłady negatywnych konsekwencji prowadzenia intensywnej gospodarki rolnej dla środowiska przyrodniczego.

Większe zagrożenie negatywnymi konsekwencjami prowadzenia gospodarki rolnej występuje w (Holandii / Kanadzie)

Negatywne konsekwencje dla środowiska przyrodniczego:

1.
.....
2.
.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	19.	20.	21.	22.	23.
	Maks. liczba pkt	1	1	2	1	2
	Uzyskana liczba pkt					

Zadanie 24. (2 pkt)

Na mapie zaznaczono obszary, na których co najmniej połowa użytków rolnych znajduje się na wysokości powyżej 500 m n.p.m.

Na podstawie: *Rolnictwo na obszarach specyficznych*, Warszawa 2013.

a) Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

W strukturze rolniczego użytkowania gruntów na obszarach zaznaczonych na mapie, w porównaniu z obszarami nizinnymi w Polsce, jest większy udział

- A. sadów. B. ogrodów. C. łąk i pastwisk. D. gruntów ornych.

b) Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Obszary zaznaczone na mapie zajmują największy odsetek powierzchni województwa

- A. śląskiego. B. małopolskiego. C. dolnośląskiego. D. podkarpackiego.

Zadanie 25. (2 pkt)

Uzasadnij, podając trzy argumenty, że warunki przyrodnicze utrudniają prowadzenie gospodarki rolnej na obszarach górskich w Polsce.

1.
2.
3.

Zadanie 26. (2 pkt)

Na mapie przedstawiono region, który charakteryzuje się bogatymi zasobami jednego z surowców mineralnych.

Na podstawie: pl.wikipedia.org

a) Podaj nazwę surowca mineralnego, którego miejsca wydobycia oraz przetwórstwa zaznaczono na mapie.

.....

b) Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Organizacją międzynarodową zrzeszającą m.in. sześć państw spośród przedstawionych na mapie jest

- A. OBWE. B. OPEC. C. NAFTA. D. NATO.

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	24a)	24b)	25.	26a)	26b)
	Maks. liczba pkt	1	1	2	1	1
	Uzyskana liczba pkt					

Zadanie 27. (2 pkt)

W tabeli przedstawiono wielkość i strukturę produkcji energii elektrycznej według źródeł energii w wybranych państwach w 2014 r.

Państwo	Produkcja energii elektrycznej ogółem w TWh	Struktura produkcji energii elektrycznej w %					
		elektrownie					
		opalane węglem	opalane ropą naftową	gazowe	jądrowe	wykorzystujące odnawialne źródła energii	wykorzystujące inne źródła energii
Czechy	86,0	47,5	0,1	5,2	35,2	11,9	0,1
Francja	562,8	1,7	0,3	2,7	77,3	17,3	0,4
Hiszpania	278,8	15,8	5,1	17,5	20,6	41,0	0,0
Polska	159,1	81,5	1,0	4,6	–	12,8	0,1
Wielka Brytania	338,9	29,8	0,5	30,0	18,8	19,9	1,0

Na podstawie: *EU energy in figures 2016*.

a) Podaj dwa czynniki, od których zależy wielkość produkcji energii elektrycznej w danym państwie.

1.
.....
2.
.....

b) Podaj dwie cechy struktury produkcji energii elektrycznej w Polsce, które odróżniają nasz kraj od pozostałych państw w tabeli.

1.
.....
2.
.....

Zadanie 28. (2 pkt)

Przedstaw dwa pozytywne i dwa negatywne dla państw skutki społeczno-gospodarcze, wynikające z globalizacji.

Skutki pozytywne:

1.

.....

.....

2.

.....

.....

Skutki negatywne:

1.

.....

.....

2.

.....

.....

Zadanie 29. (1 pkt)

Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Konsekwencją restrukturyzacji gospodarki w Polsce po 1990 roku jest mniejsza liczba zatrudnionych w

- A. handlu.
- B. turystyce.
- C. górnictwie.
- D. budownictwie.

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	27a)	27b)	28.	29.
	Maks. liczba pkt	1	1	2	1
	Uzyskana liczba pkt				

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)